

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5²⁰, za pol leta K 2⁶⁰, za četrt leta K 1³⁰. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane petiti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Štokholm.

Kaj nam je bil doslej Štokholm? Prazno ime, ime glavnega mesta v severni Evropi, ki smo se ga učili v šoli kakor še mnogo drugih, ki o njih tudi nišmo vedeli nič več kakor o tem.

Kaj je Štokholm danes?

Kakor svečano zvonjenje nam odmeva to ime v ušesih. S čuvstvom izgovarjamo to ime.

Kaj nam je danes Pariz ali Berlin, London ali Dunaj, če jih beremo v naslovnih telegramov? Površno jih pregledamo in z mrzlično radovednostjo in iskrenostjo iščemo, da najdemo naslov: Konferenca v Štokholmu. Tukaj se poglobimo, tukaj iščemo tolažbo in nado, varstvo pred obupom nad človeštvom, ki že tri leta muči našo dušo.

Vemo, da se tam ne proglasi mir — najsvetejša vseh besed! Tam ne pridejo tisti skupaj, ki so vojno zakrivali in pričeli marveč oni, ki so se vojne branili do zadnjega trenutka, do napovedi. Ne zberejo se tam mogotci, nego oni, ki so bili preslabi, da bi bili preprečili vojno, ki so jo zamevali takrat tako, kakor jo sedaj preklinjajo milijoni evropskih narodov. Tudi sedaj se naslanjajo le na razum in človečanstvo ne pa na bajonete, ki bi jim zapovedovali. Toda razum je v treh letih grozote in muk prodril, in milijoni vdov in sirot, množice gladnih in stradajočih otrok kriče vedno glasneje po človečanstvu — morda je prišel čas, ko najde ta glas posluh.

Diplomati in državniki, ki vojno niso hoteli ali niso mogli preprečiti, ne vedo pota za sporazumljenje. In vendar mora biti sporazumljenje mogoče, zakaj vojna vendar ne more trajati večno. Vse vezi med sovražnimi državami so pa raztrgane. Tu prihajajo možje dela v Štokholm, da ustvarijo zopet zvezo. Zvezo — in če je le še nekoliko ostankov, če je le še nekaj zmisla za skupnost delovanja, če je le rahlo medsebojno čuvstvanje še v srcih krvavečega človeštva, ga zbliža — in blagoslov rokam, ki bodo to delo opravile.

Štokholm je čudovito lepo mesto. Najlepše vsega sveta bo, če prispeva tudi le najmanjši del k izpolnitvi vročih želja, ki jih pošiljajo prebivalci vseh Evropskih vasi in mest v Štokholm. Če od tam — ne mir, tega ne negujejo naše nade — ne, le začetek nade na konec moritve izhaja od tam, postane Štokholm v vrsti zgodovinskih krajev: Betlehem, Meka, Atene, Rim — Štokholm, mesto miru, najznamenitejše ime vse zgodovine dosednjega človeštva. Vsaj ta iskrena, navidez majhna želja človeštva naj se izpolni, naj obrodi sad v blagor vsega sveta, zlasti pa v blagor trpečega delovnega ljudstva!

Državni zbor.

Več nego tri leta je počival avstrijski državni zbor. Dne 30. maja se je zopet sešel, da vozi državni voz po strmih potih dalje. Tri leta je vlada sama oskrbovala vse naloge državnega zbora in lahko bi jih bila še dalje, če ne bi prišla nemška narodna zveza in zahtevala, da se njih zahteve oktroirajo. Spočetka je vlada že hotela izvesti državne reforme sama, a končno je uvidela, da bi tak korak ne vplival ugodno, ker bi

ne bil pravičen in so zahteve šle preko mej, tako daleč celo, da bi nameravane reforme nele v državi razburjale posamezne narodnosti, marveč bi tudi na zunaj vplivale jako slabo.

Vlada je torej končno rajši sklicala državni zbor, da prevzame ta odgovornost za obsežne reforme, ki jih baje nameravajo izvesti v državi v ustavnem pogledu z ozirom na zahteve posameznih narodnosti.

Prva seja je izvolila predsedstvo: Predsednik dr. Gross, podpredsednik German, Juckl, Pernerstorfer, Pogačnik, Romanczuk, Simonovič in Udržal.

Vlada je predložila vse naredbe po § 14., ki jih je izdala od 20. marca 1914 do danes, proračunski provizorij od 1. julija do 31. septembra 1917; odredbo o ustavitvi delovanja porotnih sodišč in poročilo komisije za državni dolg.

Vloženih je tudi bilo mnogo predlogov in interpelacij.

Med izjavami, ki so se podale na prvi seji so tele:

Poslanec Stanek poda v imenu češkega kluba izjavo, glasom katere je delegacija češkega naroda globoko prepričana, da je delna dualistična oblika v očitno škodo celokupnih interesov ustvarila vladajoče in tlačene narode in da je brezpogojno potrebno, v svrhu da se odpravi vsaka narodnostna predprava in da se zagotovi vsestranski razvoj vsakega naroda, v interesu države in dinastije, da se preustroji habsburško-lotarinška monarhija v zvezno državo svobodnih in enakopravnih narodnih držav. Govornik pravi: Mi bomo na čelu svojega naroda stremili za združitvijo vseh plemen češko-slovanskega naroda v demokratični državi, pri čemer se ne more prezreti, da živi češko-slovansko pleme skupno v mejah naše češke domovine.

Poslanec Korošec je nato prebral tole izjavo: Podpisani, v Jugoslovanskem klubu zbrani poslanci, izjavljajo da zahtevajo na podlagi narodnostnega principa in hrvatskega državnega prava združenje vseh pokrajin monarhije, kjer žive Slovenci, Hrvati in Srbi, v samostojni, od vsake tuje vlade prosti, na demokratičnem temelju sloneči del države pod žezlom habsburško-lotariške monarhije in naznanjajo, da bodo za uresničenje te zahteve po enotnosti naroda zastavili vse sile. S tem pridržkom se bodo podpisani udeležili dela parlamenta.

Češki poslanec Kalina izreče nato simpatije za rusko revolucijo in za načela svobode, enakosti in bratstva vseh narodov, ki jih ruska revolucija zastopa.

Ukrajinski poslanec Petruszewicz zastopa zahtevo po ustvaritvi državne enote ukrajinskih pokrajin v okvirju celotne državne organizacije. Protestira proti priklopitvi ukrajinskih pokrajin Cholmski deželi, Podlahije in Volinije na snujočo se kraljevino Poljsko ter pozdravlja stremljenje Ukrajincev v Rusiji po doseg državnega samoodločbe.

Poslanec Pacher izjavi v imenu nemškega Nationalverbanda in krščaskih socialcev: Vsak poskus oživljenja češkega državnega prava ter uresničenja državno-pravnih stremljenj jugoslovanskih poslancev bo zadel ob odločen odpor avstrijskih Nemcev.

Načelnik poljskega kluba Lazarski je izjavil: Poljski kljub bo v danem trenutku označil svoje stališče napram poljskemu vprašanju.

Poljski poslanec Stapinski je konstatiral da zastopajo Poljaki stališče, da naj se vse pokrajine, kjer žive Poljaki, združijo.

Ministrski predsednik Clam-Martinik je izjavil, da bo vlada označila v eni prvih sej, ki bo sledila prestolnemu govoru, svoje stališče napram vsebini teh izjav.

Dne 31. maja se je vršila na dvoru slovesna otvoritev državnega zbora vpricho državnega zbora in gosposke zbornice. Cesar je prečital ob tej priliki svoj prvi prestolni govor, ki ne obsega izrazitega programa, marveč se giblje v mejah, ki jih čuva vlada; obljublja izpopolnitevustave, naglašja enotnost države, izraža željo po miru, obljublja svobodni kulturni in narodni razvoj. V prestolnem govoru se omenja tudi dejstvo, da cesar ne da zaobljube na ustavo sedaj, marveč šele po vojni. Prestolni govor napoveduje tudi obsežne socialne reforme.

Druga seja se je vršila dne 5. junija. V glavnem je bil nje potek naslednji:

Trgovinski minister je predložil načrt zakona o ureditvi zobotehniške obrti in zakonski načrt glede podaljšanja mandatov državnih poslancev. Po načrtu se raztegne veljavnost mandatov do 17. junija 1918.

Poslanci so vložili tudi predloge glede oprostitev zaprtih oziroma kaznovanih poslancev, ki se jih naj pripusti k sejam oziroma oprosti, predlog glede socialnega zavarovanja itd.

Na dnevnem redu je bil novi poslovnik zbornice, ki je bil sprejet. Uredi se tudi vprašanje protokoliranja govorov, ki niso v nemščini, ker je za razumevanje zakonov to nujno potrebno. Državni zbor ni zadovoljen, da cenzurirata poročila iz državnega zbora uradnika vojnega ministrstva in zunanjega ministrstva. Cenzuro, ki jo določa poslovnik naj oskrbuje predsednik, v sporih pa zbornica.

Po novem poslovniku so se znatno omejile svoboščine „razgrajacev“. Poslanci bodo imeli po 1000 K mesečno dijet za ves čas svojega mandata; predsednik pa še 1000 K doklade, podpredsedniki pa po 500 K. Vrhutega imajo poslanci prosto vožnjo po železnicah in parobrodih, ki oskrbujejo promet med deli države.

Z delovanjem v parlamentu niso nič kaj zadovoljni Ogrji in avstrijska nemška zveza, ker so tam nekateri poslanci zahtevali narodno avtonomijo in enakopravnost. Ogrji se boje, da bi se ojačil zlasti južni kompleks z združitvijo Hrvatov in Slovencev.

Na seji v sredo so se vršile razprave zopet popolnoma mirno

Državni zbor je sprejel poslovnik v tretjem branju.

Poslanec dr. Leo je predlagal naj se izvoli 52 članov v ustavni odsek. Na prihodnji seji pride predlog v razpravo.

Stavljenih je bilo nekaj nujnih predlogov in interpelacij.

Na seji se je pokazala večja razburjenost zaradi protokoliranja nenemških govorov. Razburjenost se je končno polegla, ko so odkazali dotični predlog poslovniskemu odseku.

Vobče prevladuje mnenje v parlamentarnih krogih, da bodo v vladi nastale najbrže kmalu spremembe, ali pa pojde domov državni zbor.

Prihodnja seja bo na željo poslancev šele v torek dne 12. junija 1917.

Za razpis občinskih volitev v Idriji.

Iz Idrije prihajajo neprestano pritožbe o tamkajšnjih razmerah. Deželno zastopstvo je zaradi tega poslano na c. kr. deželno vlado naslednjo vlogo:

Visoka c. kr. deželna vlada za Kranjsko
v Ljubljani!

Deželno zastopstvo jugoslovanske socialno demokratične stranke za Kranjsko se usoja opozarjati c. kr. deželno vlado na sledeče:

V decembru 1915 je bil razpuščen občinski odbor mesta Idrije. Za razpust ni bilo prav nobenega tehtnega vzroka in se je bil izvršil na ljubo prevladajoči politični stranki na Kranjskem. Poldrugo leto traja torej v Idriji gerentstvo, nad katerim postaja idrijsko delavstvo vsak dan bolj ogorčeno, ker se gerent ne ozira prav nič na ljudske potrebe, temveč gospodari povsem samovoljno. Ker se pričinja v Avstriji zopet ustavno življenje, se nam zdi, da bi bil skrajni čas, da se popravijo vse krivice, ki so se zgodile tekom vojne slovenskemu delavstvu. Zato prosimo, da ukrene c. kr. deželna vlada vse potrebno, da se razpišejo v Idriji čimprej občinske volitve in se vrne tako mestu Idrija ona korporacija, ki je glasom zakona edina poklicana, da vodi mestno upravo.

V Ljubljani, 30. 5. 1917.

Za zastopstvo konsumentov v prehranjevalnem uradu in v komisiji za določevanje cen.

V obeh korporacijah so zastopani le agrarci in zastopniki industrije na Kranjskem. Ker niso poklicani v nobeno teh komisij zastopniki konsumentov, se je predložila c. kr. deželni vladi naslednja spomenica:

Visoka c. kr. deželna vlada za Kranjsko
v Ljubljani!

Podpisani kot zastopniki organizacij konsumentov na Kranjskem in funkcionarji strokovnih organizacij delavskih usojajo se tem potom vprašati c. kr. deželno vlado:

Kako to, da sta se imenovala v „Prehranjevalni urad“ (Ernährungsamt) le dva zastopnika agrarcev, to je g. dr. Lampe in g. Jelovšek z Vrhnike in kako to, da se je v osrednjo komisijo za določevanje cen imenovalo zopet dva zastopnika c. kr. kmetijske družbe, 1 veleposestnika (Schollmayer) in 1 zastopnik industrije. Zastopniki konsumentov pa niso poklicani v nobeno teh važnih komisij.

Prav tako se ni v komisijo, ki naj skrbi za ureditev razmer po vojni imenovalo nobenega zastopnika delavskih organizacij.

Delavsko ljudstvo na Kranjskem s svojimi industrijskimi centri (Ljubljana, Idrija, Zagorje, Jesenice) je pač tako važen činitelj v javnem življenju, da ga ne gre prezirati in zasluži potrebno zastopstvo, da varuje svoje interese.

Podpisani prosijo, da se ta vloga primerno upošteva in naznani podpisanim tozadevne ukrepe.

V Ljubljani, 30. maja 1917.

Rusko revolucionarno časopisje.

Ko je ruski proletariat prevrnil stari režim in si je priboril politično svobodo, je ustanovil takoj lastno neodvisno časopisje. V dveh mesecih po revoluciji je bilo ustanovljenih cela vrsta socialističnih časopisov. Demokracija nima sedaj le v Petrogradu in Moskvi, marveč tudi drugod po provincih svoje liste.

Razločujemo pa med demokratičnimi smerami zlasti tri skupine: socialno demokratično, socialno revolucionarno in ljudsko časopisje s splošno političnimi radikalnimi tendencami. Socialnodemokratično časopisje se zopet deli na različne skupine. Tako imamo organ organizacijskega odbora ruske socialnodemokratične stranke (Menševiki) „Robočkaja Gazeta“ (Delavec), ki jo urejuje Jermanski. Med nje sodelavci so: Akselrod, Martov, Martinov, kakor še več znamenitih pripadnikov Menševikiške smeri. Maksim Gorki izdaja list „Novoja Žizn“ (Novo življenje). Ta je največji socialnodemokratični ruski časopis in med sodelavci tega lista so tudi zastopniki desnega krila Bolševikov. Oficialno glasilo Bolševikov je „Pravda“ (Resnica), ki jo urejmeta Lenin in Sinovjev. Plehanov pa izdaja „Slogo“, ki sodeluje pri njej tudi Gvozdev, pomočnik Skobelevov v delavskem ministru. Med večje znane socialno-demokratične časopise spadajo tudi „Socialdemokrat“, organ Moskovskih Bolševikov in „Vperjod“ (Naprej), ki izhaja tudi v Moskvi kot organ Menševikov.

Oficialno glasilo Petrograjskega delavskega in vojaškega sveta so „Izvestja“, ki najprej objavljajo vsa poročila sveta kakor tudi resolucije delavskih organizacij itd. Prinaša tudi aktualne članke o vojni in o notranjih razmerah. Razentega izdaja delavski in vojaški svet tudi še po drugih mestih enako urejevane časopise kakor „Izvestija“. Končno izdajajo v večjih mestih vojaške revolucionarne organizacije še svoje liste. V Petrogradu izhaja vojaški list Bolševikov z imenom „Soldatskaja Pravda“. Vsi ti listi so urejevani v socialnodemokratičnem duhu.

Socialni revolucionarji pa imajo svoje liste: „Dele Naroda“ (Stvar Ljudstva). Sodelavci so: Kerenski, Rubanovič in drugi socialni revolucionarji. V zmislu njih programa se peča „Delo Naroda“ glavno z agrarnimi vprašanji.

Kot splošni demokratični list še omenjamo „Vlast Naroda“ (Ljudska Straža), ki šteje med svoje sodelavce znamenite radikalne in socialistične politike.

Domači pregled.

Sodrug, sodružice! 1. julija 1917 prične izhajati v Ljubljani dnevnik „Naprej“ na podlagi sklepa deželnega zastopstva stranke za Kranjsko. Naročnina na mesec K 2-50. Priglase na naročbo sprejema sodrug Viktor Zore, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6./1. Agitirajte, pridobivajte, naročnike!

Cesar in cesarica na soški fronti. Konec prejšnjega tedna in nedeljo sta se mudila cesar in cesarica v Ljubljani in na soški fronti, v Postojni, Sežani, Opčinah in Trstu. Cesar je bil tudi v Pulju. Vozila sta se v avtomobilih. Dvorni vlak, ki je vozil do Ljubljane, se je odpeljal zopet čez Gorenjsko. Obisk je bil vojaškega značaja in je veljal vojaštvu in vojaškim bolnicam.

Sprememba v avstrijskem ministru. Poljski minister je odstopil. Ministrski predsednik je odložil poljedelsko ministru in je postal poljedelski minister dr. Ernst vitez v. Seidler. Clam-Martinič je naročil cesar, da se ustanovi novo ministru za ljudsko zdravstvo in socialno skrb. V ta namen naj izdela vlada tudi dotični zakon in ga predloži parlamentu.

Vpoklici rojstnih letnikov 1893 do 1867. Pri pregledovanjih za črnovojniško službo sposobni spoznani avstrijski in ogrski črnovojniški zavezanici rojstnih letnikov od 1893 do všteti 1867, se morajo, če že ne služijo, ali niso veljavno oproščeni, zglasiti pri dopolnilnih poveljstvih, ki so označena v dotični črnovojniški izkaznici, in sicer tisti, ki so bili potrjeni do 31. maja na dan 14. junija, oni, ki so bili potrjeni po 31. maju pa na dan 28. junija. Tisti, ki so potrjeni pri naknadnem prebiranju, morajo takoj k

vojakom, če je rok vpoklica že potekel. Vpoklicanci dobe za ureditev privatnih zadev, če to zahtevajo, kratek dopust.

Shod zasebnih uradnikov v Ljubljani. Na Rimski cesti pri Mraku se je vršil v nedeljo dne 3. t. m. sestanek zasebnih uradnikov. Sklicatelji so naglašali potrebo organizacije, izvolili so pripravljalni odbor, ki naj izdela vse priprave za nje ustanovitev. Organizacija naj bo nepolitična in mednarodna in naj omejuje svoje delovanje na južne slovenske kraje. Namen je vsekakor dober. Iz programa sklicateljev odseva resnoba, a za razvoj organizacije in nje pomen je pa silno važna tudi pot, po kateri hodi organizacija. Zlasti je treba združiti v takih strokovnih oziroma stanovskih organizacijah zanimanje za skupne interese in doseči emancipacijo, od škodljivih meščanskih vplivov. Pa tudi oblika organizacije ni poststranska stvar. Oblika mora odgovarjati tendencam, ki jih imajo naše strokovne organizacije, zakaj le celotni smoter organizacije je važen.

Shod kovinarjev na Jesenicah. V nedeljo dne 3. junija se je vršil pri nas mesečni shod kovinarske podružnice. Shod je bil dobro obiskan. Svoj pristop priglašajo sedaj tudi oni delavci, ki se prej za organizacijo niso zanimali. Pač znamenje časa. Shod je otvoril sodrug Gabrijel, ki je orisal v jedratih besedah razmere delavcev v tovarni na Jesenicah in Javorniku. Kakor je na eni strani razveseljivo, da se delavci in delavke bolj živo zanimajo za organizacijo, tako je na drugi strani še vedno mnogo sodelavcev, ki še vedno nočejo pogledati resnici v obraz. Misel organizacije bo treba zanesti med delavstvo še bolj in med vse kategorije. Življenske razmere so se zelo poslabšale, plače niso v nobenem razmerju z draginjo; temu je treba odpomoči, potom organizacije. Sodrug Zore je istotako vzpodbujal delavce k razredni zavednosti, priporočal združitev vseh v tovarni uposlenih delavcev in delavk v strokovni organizaciji, ker le na ta način si more delavec zboljšati svoj težek položaj. Podal je nato nekaj pojasnila o pritožnih komisijah, ki se v kratkem ustanove. Pri tej komisiji bo lahko vsakdo, ki čuti, da se mu godi krivica, vložil svojo pritožbo. To do sedaj ni bilo mogoče, zato je pritožna komisija za delavstvo precej velike važnosti. V vsakem takem slučaju pa je seveda treba povprašati v organizaciji za svet. Sodrug Gabrijel je nato zaključil lepo uspeli shod.

Kovinarjem na Jesenicah in Javorniku v vednost. Vse člane in članice opozarjamo, da so funkcionarji organizacije na razpolago članom v vseh slučajih tudi ob četrtkih zvečer. V kratkem se bodo začeli tudi diskuzijski večeri, nakar članstvo že sedaj opozarjamo. Ker je nujna potreba, da se delavstvo tudi izobrazuje in dobiva pojasnila na razna primerna vprašanja, je pričakovati obilega odziva. Izpopolnila se bo tudi društvena knjižnica, da bo še bolj služila članom v pouk in zabavo. Želeti bi bilo, da člani pridno segajo po berilu.

Z Jesenic. Neznosne razmere, ki vladajo pri napravljanju legitimacij na Savi, bi se vendar enkrat že lahko nehale, da ne bi bil delavec vedno v ozadje potiskan. Sliši se toliko pritožb, da delavec pride od dela in čaka ves dan in zvečer je brez šihata in brez legitimacije. Prosimo Kranjsko industrijsko družbo, da te razmere tako uredi, da bo brez izjeme vsem ustrezno!

Krepimo se! Kovinarska organizacija na Savi je začela lepo cveteti. 400 članov, to je že velika številka, v primeri z razmerami pred vojno. Torej delavci, le krepko na delo, plačilo nam ne izostane.

Odbor bratovske skladišnice na Savi je podpisal 30.000 kron šestega vojnega posojila.

Aprovizacija na Savi razdeljuje še dosti razmerno živila, vendar pa večini delavcev primanjka zadnji teden tako živil, da nimajo djati kaj v lonec. Prosimo aprovi-

začni odbor, da bi takim delavcem, ako pridejo prosit, vsaj nekoliko pomagal.

Podružnica „Unija“ avstrijskih rudarjev v Idriji priredi v nedeljo dne 10. junija t. l. javen rudarski shod v salonu g. Alojzija Kobala na Brusovšu v Idriji in sicer točno ob pol 10. uridopoldne z dnevnim redom: „Delavstvo in draginja“. Delavci, rudarji, pridite vsi! Gre za vaše interese. Draginske doklade se morajo brezpogojno zvišati. Kurivo se mora delavstvu po možnosti za zimo preskrbeti! Enako tudi obpovedala delavcem in šoloobveznim otrokom!

Zaplomba imetja Mihe Vošnjaka. Graško deželno kot kazensko sodišče je dovolilo zaplombo premoženja in nepremičnega v Avstriji se nahajajočega premoženja Mihe Vošnjaka, rojenega 1837, pristojnega v Šoštanj, okraj Slovenji gradec, vpokojenega nadzornika južne železnice, ki se nahaja sedaj v Zenevi, Pension Dupuis, Glacis de Rive 21. Miha Vošnjak je obdolžen zločina veleizdaje, zločina proti vojni sili države in pripomoči k vojaškim zločinom.

Z ekrazitno patrono se je igral med poukom v ljubljanski realki v IV. razredu dijak Poljanec ter mu je patrona odtrgala prste na roki in raztrgala trehuh ter prebila žilo odvodnico, da je v nekaj trenutkih umrl. To je v kratkem času že čerti slučaj na realki, da se je zgodila vsled igranja s patrono nesreča.

Ob nedeljah bodo prodajalne kruha v Ljubljani zaprte. Ob nedeljah se kruh ne bode več prodajal. Ta odredba stopi v veljavo že v nedeljo 10. junija. Za nedeljo naj si torej vsak nakupi že v soboto.

Šeštega vojnega posojila je podpisala Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani 5000 K pri Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani.

10 vinarski nikljasti novci pridejo iz prometa. Po naredbi finančnega ministrstva se vzamejo 10 vinarski nikljasti novci z 31. decembrom t. l. iz postavnega prometa, Sprejemale pa jih bodo c. kr. blagajne in uradi do 30. aprila 1918.

Profesor Evgen von Philippowich umrl. Na Dunaju je umrl znani profesor narodnega gospodarstva v. Philippowich v 60. letu starosti. Philippowich je spisal mnogo narodnogospodarskih razprav in je prav rad nastopal tudi kot predavatelj.

Navodila za prejemanje dodatnih izkaznic za težake. Mestni magistrat opozarja vnovič, da se dodatne izkaznice za težake ne bodo več izdajale delavcem samim pri krušnih komisijah, temveč pri mestnem magistratu delodajalcem in sicer na njih prijavo. Prijava težakov v svrhu prejema dodatnih izkaznic se izvrši s tem, da se mestnemu magistratu predloži zaznamek delavcev, v katerem je navesti imena težakov, kako delo opravljajo, koliko časa delajo, kakor tudi druge okoliščine, ki opravičujejo, da se delavca uvrsti v kako spodaj navedeno vrsto težakov. Za resničnost navedb so delodajalci osebno odgovorni. Dodatno izkaznico za kruh morejo dobiti: a) osebe, katere v rudokopih ali industrijskih obratih v posebnih razmerah opravljajo nepretrgoma najtežja telesna dela. Posebne razmere so podane tedaj, če se opravlja najtežje telesno delo: 1. v industrijskih obratih pri izredno dolgem delavnem času ali pri izredno visoki vročini in 2. v rudokopih pod zemljo; b) poljski težaki. Dodatne izkaznice za sladkor morejo dobiti: a) osebe, ki so zaposlene v nepretrganih obratih oziroma obratnih oddelkih kot obrtno pomožni delavci, b) rudarji ako tudi opravljajo samo nadnevno delo in plavžarji, c) železniško in poštno osebje, ki opravlja vožnjo službo, dalje za stalne in nestalne delavce v železniških delavnicah, ako gre za nepretrgane obrate ozir. obratne oddelke, d) za gozdne delavce, ki so po kakovosti svojega dela primorani ostati dlje nego en dan s svojega stalnega doma.

Prepovedan shod v Zagrebu. Socialistično delavstvo v Zagrebu je nameravalo sklicati dne 3. junija shod, ki ga je pa policija prepovedala sklicujoč na bansko na-

redbo, s katero so se suspendirala zborovanja. K banu je šla nato deputacija, ki je zahtevala, da se naredba odpravi, ker so razmere povsem drugačne postale. Shoda ban ni dovolil, pač pa je obljubil, da preštudira to vprašanje, ter da nima nič proti temu, če začne zopet izhajati glasilo socialno-demokratske stranke.

Ogrska kriza. Zdaj je bivši zunanji minister, sedaj skupni finančni minister baron Burian na delu, da omogoči sestavo nove ogrske vlade. Poročila pravijo, da so glavni obrisi odločitve že dognani. Vsaka vlada bo moralo nagodbo med Ogrsko in Avstrijo rešiti parlamentarnim potom. Glede volilne reforme se še ni doseglo sporazumljenja, a baje sta Ladislav Lukacs in grof Khuen-Hedervary, Tiszova namestnika, v vodstvu večine, za nekaj kompromis, pri katerem še govora ni o splošni in enaki volilni pravici.

Predlog glede socialnega zavarovanja so vložili v državnem zboru sodrugi Widholz, Smitka, Muhič, Seliger in tovariši.

Kulturni dokument. Vseučiliški profesor v Zagrebu, dr. Anton Heinz, je v lepem listu „Priroda“ priobčil popularno razpravo, v kateri je med drugim rekel, da čudeži nimajo realne eksistence, vsaj ne za mislečega človeka, ki je vsaj toliko napreden, da zna s sebe otresti verige katerega koli dogmatizma. Te besede so dale povod, da je pater Teofil Harapin v „Katoliškem Listu“ proglasil dr. Heinz, moža največje znanstvene veljave, za brezbožnega zastrupjalca mladine, ki ga je treba vtekniti v blaznico. Na to je zdaj odgovoril dr. Heinz s posebnim odprtim pismom, odgovoril tako, da si bo to napadalec zapomnil. Napad dr. Heinz je pa vsekako kulturni dokument ter kaže, koliko teme in fanatizma še vlada v gotovih krogih na Hrvatskem.

„Der Kampf“. Prihodnja številka mesečnika „Kampf“ izide v prvi polovici meseca junija 1917 kot dvojna številka za meseca maj in juni 1917, ker so ovirale pravočasno izdajo nekatere neprilike.

Krivdo da bi pustili hirati otroka ali drugega trpina, noče nihče prevzeti na svojo vest. Slabotne, shušane in bolne otroke okrepi takoj Fellerjevo pristno ribje olje, kajti ono jih ojači in napravi odporne proti boleznim. Malokrvni, žlezasti otroci in odrastli ga radi uživajo, ker je popolnoma brez okusa in duha. Doječe matere imajo po zavžitju tega olja, veliko mleka za dojenčke in postanejo krepke. Čisto in res pristno olje najboljše kakovosti ima po izjavi več zdravnikov prednost pred vsemi mešanici in emulzijami, ker vsebuje več učinkovitih tvarin. E. V. Feller, dvorni lekarnar v Stubici, Elzatr 334 (Hrvaško).

Spomni se podpornega sklada!

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Komaj sta nekoliko pojenjali veliki ofenzivi na Francoskem in Italijanskem bojišč, ko že zopet obeta sporazum letos še eno skupno ofenzivo. Seve, to se sodeč splošni položaj, ne bo zgodilo. — Ob Soči je divjala deseta italijanska ofenziva 19 dni; napredovali so Italijani le blizu enega kilometra ob velikanskih žrtvah in so sedaj v tridnevni bitki doseženi uspeh zopet izgubili, ko so avstriske čete v ljutih bojih zasedle višine pri Jamljah. Italijani so pustil v rokah avstrijski vojakov nad 250 častnikov in nad 10.000 mož. Na tirolski bojni črti so le topovski boji — Na Francoskem so pričeli zopet grometi topovi. — Ruska bojna črta je domala mirna; le v Rumuniji so imeli topovske boje. — Sarrail obeta ofenzivo v Macedoniji. — Z drugih bojišč ni posebno važni poročil.

Štokholmska konferenca nadaljuje svoja posvetovanja s posameznimi skupinami. Doslej se je posvetoval pripravljalni odsek z avstrijskimi, ogrskimi, bosenskimi,

in nemškimi sodrugi. Posvetovanja se nadaljujejo. Nelojalen sklep napram konferenci sta pa napravili angleška in francoska vlada. Obe sta zabranili potne liste udeležnikom na konferenci. Prepričani smo pa, da si bo francosko in angleško delavstvo samo izposlovalo potne liste, zakaj tak ukrep pomeni za angleško in francosko delavstvo neprimerno žalitev. — Ruski delavski in vojaški odbor je izdal obsežno okrožnico na vse socialistične stranke, v katerem pozivlja sodruge na neumorno delovanje za čast in trajen mir, ki naj ga pripravlja splošna socialistična mirovna konferenca. Sklicanje take konference zahtevajo skupni življenski interesi proletariata vseh narodov. Konferenca naj se vrši v času od 28. junija do 8. julija 1917.

Razmere v Rusiji postajajo bolj in bolj zapletene. Monarhisti so hoteli napraviti protirevolucijo. Vlada sicer še vedno deluje pod vplivom delavskega in vojaškega odbora, vendar pa nastajajo v državi večje težkoče. Na Finskem imajo nemire, ker Finci zahtevajo deloma samoupravo, deloma neodvisnost. Kmetje zahtevajo zase reforme in v vojski se pojavlja struja, ki je za nadaljevanje vojne. Konsolidacija razmer v Rusiji pa utegne najbolj ovirati pomanjkanje potrebščin, ki mu je Rusija v teh mesecih najbolj izpostavljena. Preti torej velika nevarnost, da se polasti oblasti v Rusiji, če nastanejo neredi, ruska plutokracija (denarni magnati). Nekatera poročila pravijo, da utegne sedanja vlada odstopiti in ji bo sledila socialistična, kar bi bil važen silno težaven posel. Tajnih pogodb s sporazumom vlada še ni objavila in trdijo celo, da so pogodbe izginile ter da je prejšnji minister Miljukov poskril vse dotične akte. Sporazum pošilja vedno svoje agitatorje v Rusijo, ki pa dosežajo, kar je naravno, le malo uspehov. Zdi se nam, da je sporazum z Rusijo glede posebnega miru nekoliko zamujen ter da ta vojna ne more več končati s posebnimi miri. — Wilson pripravlja posebno spomenico z Rusijo; vsebina spomenice še ni objavljena.

Za mir so se vršile demonstracije v Italiji, v Parizu in Novem Jorku. Neposredni povod je pomanjkanje živil in draginja.

Povodenj v Italiji. V Lombardiji in Benečiji je divjala te dni strašna povodenj, ki je napravila ogromno škodo. Samo v obsegu milanskega mesta je škoda nad 10 milijonov lir.

Sporazum izgubil v vojski 252 vojnih ladij. Odkar se je pričela vojna, do 31. majnika 1917, je izgubil sporazum — pomožne križarke niso vštete — 252 ladij in vozil, ki obsegajo 890.765 ton. Angleži sami so izgubili 158 ladij s skupno 632.700 tonami, in sicer 12 linijskih ladij, 27 bojnih in oklopnih križark, 30 topničark, 67 torpedovk, 28 podmorskih čolnov, 13 drugih ladij. Poleg teh je izgubil sporazum do 31. majnika 1917 200.000 ton prostora pomožnih križark, večinoma angleških.

Proti alkoholizmu v Rusiji. Začasna vlada je izdala odredbe proti zlorabi alkoholičnih pijač. Določijo zapor do poldruga leta za vsakega, kdor je na javnih prostorih pijan ali kdor zlorabi alkoholne pijače. Kdor stori v pijanosti nasišna dejanja, tatvino ali drug zločin, bo kaznovan s prislilnim delom od 6 do 8 let.

Ženska volilna pravica na Angleškem. Spodnja zbornica je s 329 proti 40 glasovom v drugem branju sprejela zakonski načrt volilne preosnove. Doslej je bilo na Angleškem 8½ milijona volilcev. Sedaj se bo to število podvojilo in ni od novih volilcev nič manj kot 6 milijonov žena. Zakon daje predpravice poročenim ženam s tem, da imajo ženske šele s 30. letom volilno pravico. Dva milijona novih moških glasov dobi predvsem slabo plačano delavstvo.

V severni in srednji Kitajski imajo zopet ustajo. Japonci bodo zopet dobil lepo priliko za „kosmopolitično posredovanje“.

Zakaj smo zdaj vedno lačni? O tej stvari je govoril znani nemški profesor dr. Abel v Jeni med drugim: Za ljudsko prehrano je dobava masti največje važnosti. Prej smo porabili običajno na dan 50 do 60 gramov masti. V zadnjih letih so marsikje to množino še prekoračili; zlasti hrana mestjanov je postajala vedno mastnejša, da še preveč mastna. S sedanjo hrano pa porabimo za osebo kvečjemu 10 do 20 gramov masti na dan. Mast ima pa še enkrat večjo kurilno vrednost kakor beljak in ogljikovi hidrati. Posledica pomanjkanja masti, je kriva, da moramo jesti več kakor prej, da s tem damo telesu prejšnjo moč. To je pa za prebavila mestjana, če ne opravlja težko telesno delo, prevelika obremenitev. Marsikdo ima zaradi tega vedno glad, ker sploh ne more toliko jesti, kolikor bi moral; primanjkuje mu maščobe, ki nasiča. Sedaj nastane še vprašanje, kje naj se dobi potrebna maščoba za delavno ljudstvo, ki mu primanjkuje za prehrano? (M. B. Beljakovino imajo zlasti meso, jajca, kruh; ogljikove hidrate pa zeljišča).

Ranjeni udje nimajo tiste moči za delo, kakor zdravi, ker je kroženje krvi moteno. Tudi rade nastopijo prejšnje bolečine. Radi tega je svetovati imeti doma oživljajoče, bolečine lajšajoče sredstvo. V ta namen priporočamo Fellerjev ojačujoči, blagodejni rastlinski esenčni fluid z zn. „Elzafluid“. Njegov hitro bolečine olajšajoči učinek je že 20 let dobro znan in je bil pohvaljen od več kot 100.000 zahvalnic, kakor tudi od mnogo zdravnikov.

Cene pred vojno. 12 steklenic tega izbornega domačega zdravila pošlje na vse strani franko za samo 7 K 32 v. lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elizatrg 334 (Hrvatsko). Kdor je v spodnem telesu občutljiv naj rabi lagodno učinkujoče odvajalno sredstvo. Dobi se mnogo števina drastično učinkujoča in črevesa dražeča odvajal sredstva in raditega hočemo pokazati, da so le Fellerjeve želodec krepčujoče rabarbarske kroglice z zn. „Elza-kroglice“ nedražečega odvajalnega učinka. 6 škatlic stane na vse strani franko le 5 K 57 v. Naroča se na zgorajšnji naslov. Ako mučijo kurja očesa, se temu napravi hitro konec s Fellerjevim tekočim sredstvom zoper kurja očesa „Elza-turist tinktura“ 1 stekl. 2 kroni, ali z izvrstnim Fellerjevim turistovskem obličjem z zn. „Elza“ 4 1 krono in 2 kroni, za ovoj in poštnino 2 K 30 v. več.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

500 KRON

vam plačam, če ne odpravi moj uničevalec korenin „Ria-Balsam“ vaša kurja očesa, bradavice in oroženelo kožo v treh dneh brez bolečin. Cena lončku s poroštvenim listom K 1-75, trije lončki K 4-50, 6 lončkov K 7-50. Stotine za hvalnih in priznalnih pisem. Kemei, Košice (Kaschau, Kassa) 1. pošt. predal 12/391, Ogr.

Podplati

se ohranijo, če se na nove ali malo ponošene čevlje pritrdijo nabitki iz usnja.

Za en par z žeblički cena

za otroke	za dame in dečke	za gospode
26—35	36—42	40—46
K 1-20	K 1-50	K 1-80

Dobe se v zalogi čevljev „P E K O“
Peter Kozina & Ko., Ljubljana,
Breg, nasproti Sv. Jakoba mostu.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V posloplju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premarov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trebnje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnja gora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšje plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje
Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne
Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Franc Minár kirurg in spl. zdr.	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin,

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stoj in franko.